

D.832

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

DOLNOŚLĄSKIE

9695

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ KATOLICKI, PARAFIALNY P.W. ŚW. ANNY

2. Czas powstania.

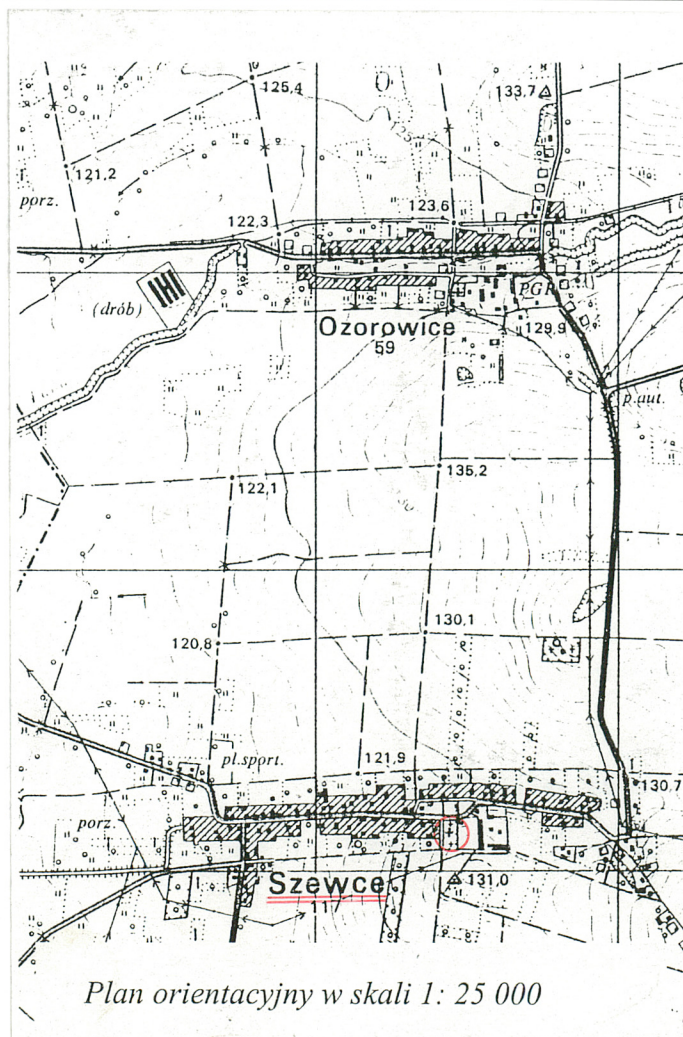
1 poł. XIV w.;
XVIII w.

S Z E W C E

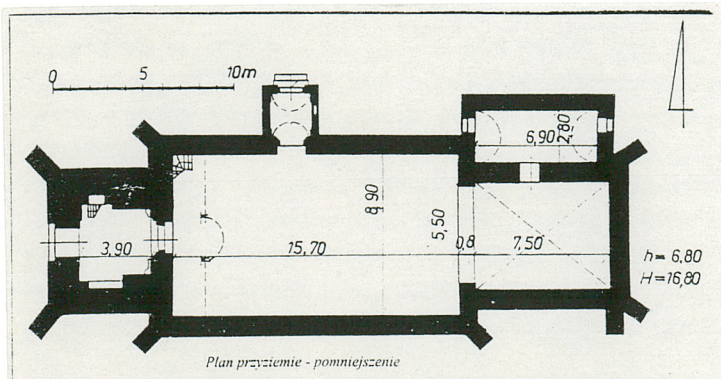
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1.

Plan orientacyjny w skali 1: 25 000

Plan przyziemie - pomniejszenie

4. Adres

Szewce, ul. Strzeszowska 46
55-114 Wisznia Mała

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie
powiat, Trzebnica, Wisznia Mała,
gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

SCHEWECZ (1322),
SCHEBITZ

7. Przynależność administracyjna przed 1999 r.

województwo wrocławskie
powiat Trzebnica

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Anny
Szewce, ul. Strzeszowska 46
55-114 Wisznia Mała

9. Użytkownik i jego adres

Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Anny
Szewce, ul. Strzeszowska 46
55-114 Wisznia Mała

10. Rejestr zabytków

Nr 1209

data 15.XII. 1964

HISTORIA

Istnienie kościoła w Szewcach jest potwierdzone około 1350 r. Wówczas to powstała we wsi gotycka świątynia p.w. św. Anny. Źródła historyczne wyjątkowo skąpo informują zarówno o dziejach wsi jak i kościoła. Wiadomo, że świątynia przeszła przebudowę w XVIII w. Wówczas przebito (poszerzono) okna dodając im barokowe opaski, dobudowano zakrystię a wewnątrz prezbiterium przesklepiono. Ufundowano ołtarz, którego centralną częścią był obraz św. Anny z Madonną, Felixa Antona Scheflera (ok. 1740 r.) oraz chór. W latach 1936 - 1937 obraz restaurował wrocławski konserwator Matschewski. Kościół odnawiano w XIX w. i po 1945 r. Pod koniec XIX w. wybudowano kruchtę północną.

SYTUACJA

Wieś Szewce położona jest w odległości ok. 3 km w kierunku północnym od Wrocławia, przy drodze z Wrocławia do Obornik Śląskich.

Kościół wraz z otaczającym go cmentarzem znajduje się po południowej stronie drogi lokalnej z Szewc do Ozorowic, na niewielkim wzniesieniu. Na terenie cmentarza od strony północnej zachowany starodrzew.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA

Ściany:

- fundamenty i podmurówka w części prezbiterialnej, wykonane z kamienia polnego
- krypta wykonana z cegły
- ściany zbudowane z cegły o układzie dwuwozówkowym, na zewnątrz nieotynkowane (oprócz zakrystii)
- ściany szczytowe nawy wykonane w konstrukcji ryglowej
- ściany od wewnątrz otynkowane
- szkarpy dwuuskokowe, ceglane, nieotynkowane
- portale wewnętrzne: zachodni i północny oraz detale architektoniczne wykonane z piaskowca
- empora organowa - drewniana, wsparta na dwóch czworokątnych słupach

Sklepienia, stropy:

- prezbiterium: ceglane sklepienie krzyżowe o zaakcentowanych szwach i wspornikach; otynkowane
- nawa: płaski strop drewniany z podsufitką; otynkowany
- zakrystia: ceglane sklepienie kolebkowe, otynkowane
- kruchta zachodnia (pozostałość wieży): ceglane sklepienie kolebkowe, otynkowane
- kruchta północna: pseudokolebka, drewniana, otynkowana

Wieżba dachowa i pokrycie:

- nad nawą: drewniana konstrukcja jętkowo - stolcowa wzmocniona dodatkowymi zastrzałami; dach dwuspadowy
- nad prezbiterium: drewniana konstrukcja krokwiowo - jętkowa; dach trójspadowy

14. Kubatura ok. 3000 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 230 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne kościół katolicki	17. Użytkowanie obecne kościół katolicki
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1957 r. - ekspertyza dotycząca stanu zachowania kościoła 1962 r. - remont dachu i wymiana rynien IX' 1963 r. - remont instalacji elektrycznej 1964 r. - prace konserwatorsko - zabezpieczające przy wystroju wewnętrznym otynkowanie zakrystii 1965 r. - malowanie stropów 1967 r. - zgnicie drewnianej podwaliny wieży, zniszczenie zamków ciesielskich, przechylenie konstrukcji; zlecono wykonanie ekspertyzy 1969 r. - remont organów VI' 1974 r. - zamontowanie nowego odgromienia IV' 1980 r. - burza zniszczyła dach 1992 r. - nowe posadzki z lastriko w zakrystii i kruchtach 1998 r. - nowe ławki w nawie; wymiana posadzki w prezbiterium (granit) 1999 r. - wymiana stolarki okiennej na modrzewiową marmurowe, balaski		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcja dachu, wyposażenie i instalacje) <ul style="list-style-type: none"> • w dobrym stanie technicznym pokrycie dachowe • niewielkie zawilgocenia na ścianie północnej • ubytki w tynkowych opaskach okiennych • zniszczona rokokowa ambona z poł. XVIII w. • zniszczone neobarokowe ołtarze boczne z poł. XIX/XX w. • brak w wyposażeniu świątyni neoromańskiego kinkietu z pocz. XX w. 20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> • wymagane założenie izolacji od fundamentów • uzupełnienie tynkowych opasek okiennych • przywrócenie pierwotnego wystroju świątyni (usunięcie malowideł ze stropu i ścian nawy) • wymiana balasek 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Z. Malinowski, Ekspertyza wstępna kościoła w Szewcach, mps., Wrocław 1957.
Kronika Parafialna parafii w Szewcach, mps.
Karty ewidencyjne zabytków ruchomych stanowiących wystrój i wyposażenie kościoła p.w. św. Anny w Szewcach, WOSOZ Wrocław.

22. Bibliografia

WP WROCLAW, Konserwator Zabytków 783.
T. Kozaczewski, Wiejskie kościoły parafialne XIII wieku na Śląsku i na Łużycach, Wrocław 1994.
H. Lutsch, Die Kunstdenkmäler des Reg. Bezirk Breslau, Breslau 1887.
J. Mandziuk, Katalog ruchomych zabytków sztuki sakralnej w archidiecezji wrocławskiej, Wrocław 1982.
Prace konserwatorskie na terenie woj. wrocławskiego w latach 1945-68, Wrocław 1969.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Emilia Dymarska V 2000 r.

plany, rysunki Emilia Dymarska V. 2000 r..

zdjęcia fotograficzne Emilia Dymarska V. 2000 r.

miejsce przechowywania negatywów — archiwum autora

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładki do kart ewidencyjnych — 5 szt.

1. Miejscowość, gmina, województwo S Z E W C E gm. Wisznia Mała woj. dolnośląskie	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) KOŚCIÓŁ KATOLICKI, PARAFIALNY P.W. ŚW. ANNY	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. rubryki nr 13 opis
--	--	---

c.d. rubryki nr 13 Opis

- nad zakrystią: drewniana konstrukcja krokwiowa; dach pulpitowy
- nad kruchtą północną: drewniana konstrukcja krokwiowa; dach dwuspadowy
- nad kruchtą zachodnią (pozostałość wieży): drewniana konstrukcja mieszana podtrzymująca trójspadowy dach łamany
- dachy kryte ceramicznie, podwójną dachówką karpiówką

Podłogi, posadzki:

- prezbiterium: nowe płyty granitowe
- nawa: nowe, kwadratowe płytki granitowe
- zakrystia i kruchty: lastriko
- I kondygnacja kruchty zachodniej: resztki podłogi drewnianej, widoczne belki konstrukcyjne - tramy, na których ustawiono słupy

Schody:

- z nawy na emporę organową: drewniane, kręte schody z płycinową balustradą i profilowaną poręczą, przechodzące w jednobiegowe, drewniane typu drabiniastego
- w kruchcie zachodniej na wyższą kondygnację: jednobiegowe, drewniane typu drabiniastego, współczesne

Otwory okienne i drzwiowe:

- pierwotne otwory okienne zamurowano (ściana wschodnia prezbiterium, ściana północna nawy, ściana zachodnia kruchty zachodniej) lub przekształcono
- otwory okienne umieszczone są w głębokich, lekko rozglifionych wnękach zamkniętych łukiem pełnym; od zewnątrz ujęte w tynkowe, uszakowe, profilowane opaski
- w otworach okiennych prezbiterium i nawy - nowe pojedyncze okna modrzewiowe, zachowujące wcześniejsze podziały

- otwór okienny w ścianie zachodniej zakrystii i ścianie wschodniej kruchty północnej: niewielkie, prostokątne otwory zamknięte łukami odcinkowymi, z drewnianą, pojedynczą, 1-skrzydłową stolarką okienną
- portale wewnętrzne zachodni i północny: ostrołukowe, uskokowe, z parami kolumn wspartych na wielobocznych bazach z kielichowatymi głowicami, dźwigającymi częściowo przemurowane, o zróżnicowanych profilach archiwolty
- otwór wejściowy do zakrystii - wtórnie przeбит, w kształcie wydłużonego prostokąta; stolarka współczesna, drzwi jednoskrzydłowe z pseudonadświetłem (prawdopodobnie pozostałości po otworze okiennym) zamkniętym łukiem pełnym
- otwory wejściowe do krucht - prostokątne, zamknięte łukiem pełnym; kształty zaakcentowane układem cegieł wokół otworów; otwór w kruchcie zachodniej o węgarach z piaskowca
- w kruchcie płn. - drzwi 2-skrzydłowe, drewniane z kutymi zawiasami

RZUT, BRYŁA

Kościół orientowany, jednonawowy z prosto zamkniętym, rozwiązaniem na rzucie zbliżonym do kwadratu, prezbiterium. Od zachodu przylega dobudowana w XVIII w. kruchta - pozostałość po masywnej wieży. Naroża prezbiterium, nawy i kruchty zachodniej - oszkarpowane, przez dwuuskokowe przypory. Od północy dobudowano również w 1 poł. XVIII w. niewielką prostokątną zakrystię i w 1 poł. XIX w. kruchtę północną, rozwiązaną na rzucie niewielkiego kwadratu.

Bryła kościoła zwarta, posadowiona na niskim, kamiennym cokole. W części wschodniej nawy, w przyziemiu niewielki otwór okienny doświetlający kryptę (brak możliwości zejścia). Prezbiterium nakryte dachem 3-spadowym; nawa: 2-spadowym, pozostałości wieży: 3-spadowym, łamanym; zakrystia: dachem pulpitowym; kruchta północna: dachem 2-spadowym.

ELEWACJE

Elewacje nieotynkowane, oprócz zakrystii. Otwory okienne w tynkowych uszakowych, zamkniętych łukiem pełnym opaskach. Całość obiega wykonany w tynku gzyms wieńczący. Prezbiterium obiega kamienny cokół.

Naroża zaakcentowane dwuuskokowymi szkarpami.

Prezbiterium: prosto zakończone; od strony północnej przesłonięte przez zakrystię

Elewacja wschodnia: pierwotnie 1-osiowa; obecnie bez otworów. Widoczny symetrycznie umieszczony pierwotny otwór okienny (zamurowany).

Elewacja południowa: 1-osiowa, o centralnie umieszczonym otworze okiennym.

Nawa: prostokątna, oszkarpowana.

Elewacja południowa: 3-osiowa, o symetrycznym rozmieszczeniu otworów. W części wschodniej, w przyziemiu niewielki kwadratowy otwór, o kamiennym obramieniu z piaskowca doświetlający kryptę.

Elewacja północna: 3-osiowa; w osi środkowej - kruchta północna z centralnie umieszczonym otworem wejściowym zamkniętym łukiem pełnym, zwieńczona trójkątnym szczytem. Po obu stronach kruchty, w osiach bocznych otwory okienne w tynkowych, uszakowych opaskach. Od strony wschodniej, pomiędzy pierwszą i drugą osią widoczny zarys pierwotnego otworu okiennego, ob. zamurowanego.

Kruchta zachodnia: (d. wieża): masywna, o narożach zaakcentowanych szkarpami, nakryta łamanym, trójsпадowym dachem.

Elewacja północna: bez otworów.

Elewacja południowa: symetrycznie umieszczony na II kondygnacji niewielki, prostokątny, zamknięty łukiem pełnym otwór okienny.

Elewacja zachodnia: pierwotnie 3-osiowa, ob. 1-osiowa z centralnie w osi środkowej umieszczonym otworem wejściowym zamkniętym łukiem pełnym, nad którym płytka pseudoblenda (zamurowany dawny otwór okienny, w kształcie niewielkiego prostokąta zamkniętego łukiem odcinkowym). Po bokach otworu wejściowego, symetrycznie rozmieszczone identyczne pseudoblendy.

Zakrystia: o niewielkiej bryle, przekryta dachem pulpitowym, ściany otynkowane. W elewacji zachodniej niesymetrycznie umieszczony niewielki otwór okienny, w kształcie prostokąta zamkniętego łukiem odcinkowym. W elewacji wschodniej wtórnie przebitý otwór wejściowy, umieszczony niesymetrycznie, ponad którym niewielki otwór doświetlający poddasze.

WNĘTRZE, WYSTRÓJ, WYPOSAŻENIE,

- **prezbiterium:** poziom posadzki podniesiony nieznacznie w stosunku do nawy; wyłożona współcześnie (1998 r.) płytami granitowymi; prezbiterium sklepione w 1 poł. XVIII w. krzyżowo; pomiędzy nawą a prezbiterium łuk tęczyowy
- **prezbiterium - wyposażenie:**
ołtarz główny, barokowy z 1 ćw. XVIII w., architektoniczny z obrazem przedstawiającym św. Annę z Madonną z Dzieciątkiem w polu głównym oraz rzeźbami po bokach; ustawiony na masywnej podstawie z dostawioną współczesną mensą chrzcielnicą, manierystyczna z pocz. XVII w.; drewno snycerowane, rzeźbione tabernakulum, rokoko (po 1740 r.), drewno snycerowane, rzeźbione
brak: rokokowej ambony z 2 poł. XVIII w.; 2 ołtarzy bocznych z 2 poł. XIX w.
- **nawa:** o ścianach szczytowych wykonanych w konstrukcji ryglowej; o stropie płaskim drewnianym z podsufitką; w zachodniej części - empora organowa, późnobarokowa (z 3 ćw. XVIII w.), o lekko wypukłej części środkowej, wsparta na dwóch czworokątnych słupach; w części wschodniej, pod nawą - krypta (brak dostępu)
- **nawa wyposażenie:**
prospekt organowy, barokowy z ok. 1750 r., stanowiący obudowę współczesnego instrumentu
empora (z 3 ćw. XVIII w.) o płycinowej balustradzie: sześć pól z dekoracją roślinną, kompozycje kwiatów i liści akantu wydzielonych pionowymi wiązkami oplecionymi wstęgą
gotycki portal płu. (1 ćw. XIV w.), z piaskowca, ostrołukowy, dwuuskokowy
ołtarz boczny, św. Piotra i Pawła, rokokowy z poł. XVIII w., drewno polichromowane; typu architektonicznego z obrazem „Pożegnanie św. Piotra i Pawła” z 1778 r., olej; na głowni miecza w obrazie widoczna inskrypcja „F. ANTON FELDER, 1778”.
- **parter d. wieży:** sklepiony kolebą; w ścianie wschodniej gotycki portal (1 ćw. XIV w.), z piaskowca, ostrołukowy, z dwiema parami kolumn wspartych na wielobocznych cokołach
- **zakrystia:** sklepiona kolebą, rozwiązana na rzucie niewielkiego prostokąta

1. Miejscowość, gmina, województwo

S Z E W C E

gm. Wisznia Mała

woj. dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ KATOLICKI, PARAFIALNY

P.W. ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

spis fotografii + dokumentacja fotograficzna

INSTALACJE

- elektryczna
- odgromowa
- wentylacyjna (otwory wentylacyjne w ścianie)
- nagłośnieniowa

SPIS FOTOGRAFII:

1. Widok ogólny od strony płn.-wsch.
2. Widok ogólny od strony płd.-zach.
3. Prezbiterium - elewacja wschodnia.
4. Prezbiterium + zakrystia - widok od wschodu.
5. Widok od strony płd. - elewacje.
6. Widok od strony płn. - elewacje.
7. Elewacja zachodnia d. wieży.
8. Otwór wejściowy w elewacji zachodniej d. wieży.
9. Otwór wejściowy w elewacji północnej kruchty płn.
10. Zamurowany otwór okienny w elewacji płn. nawy.
11. Typowe obramienie otworu okiennego.
12. Otwór okienny doświetlający kryptę.
13. Wnętrze - widok w kierunku prezbiterium.
14. Sklepienie prezbiterium.
15. Wnętrze - widok w kierunku empory organowej.
16. Schody prowadzące na emporę organową.
17. Zakrystia - sklepienie kolebkowe.
18. Nawa - portal gotycki w ścianie północnej.
19. Przyziemie d. wieży - portal gotycki w ścianie wschodniej.
20. Przyziemie d. wieży - wnętrze ze schodami na wyższą kondygnację.
21. Dawna wieża - fragment konstrukcji drugiej kondygnacji.
22. Fragment konstrukcji więźby dachowej nad nawą.

2.

3.

4

5.

6.

7

8.

1. Miejscowość, gmina, województwo

SZEWCE

gm. Wisznia Mała

woj. dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ KATOLICKI, PARAFIALNY

P.W. ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d. dokumentacji fotograficznej

9.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

1. Miejscowość, gmina, województwo

SZEWCZE

gm. Wisznia Mała

woj. dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ KATOLICKI, PARAFIALNY

P.W. ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d. dokumentacji fotograficznej + rzut

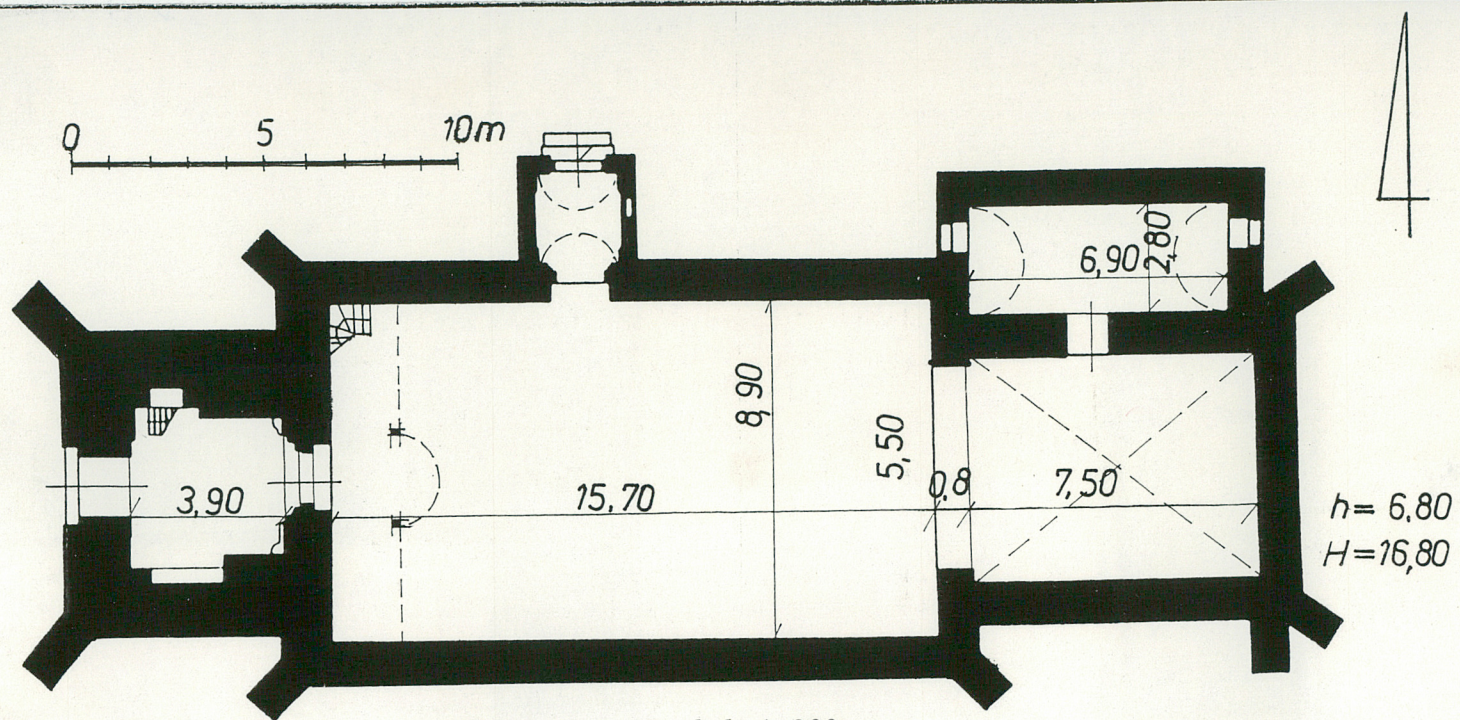
20.

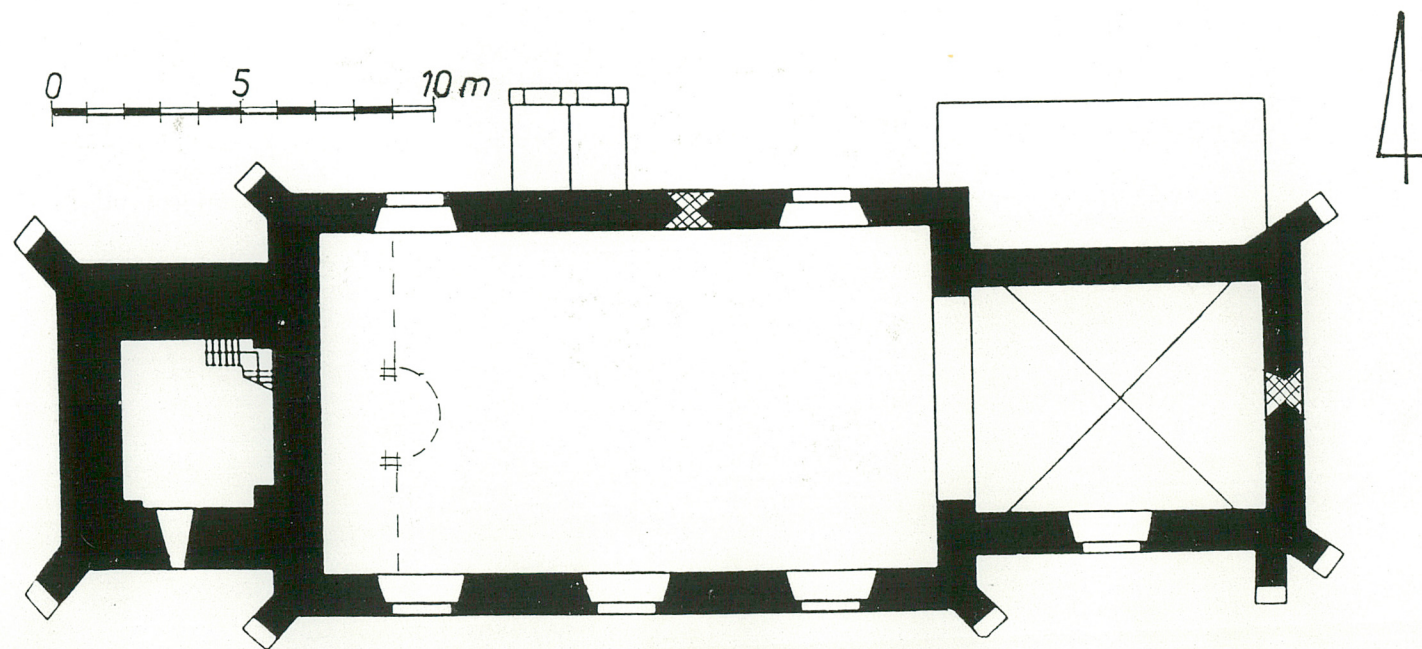
21.

22.

Plan przyziemia, skala 1: 200

Plan na wysokości okien, skala 1:200

1. Miejscowość, gmina, województwo

SZEWCE

gm. Wisznia Mała

woj. dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ KATOLICKI, PARAFIALNY

P.W. ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

plany

